

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yhteisön osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden yhteiseen, tutkimus- ja kehitystyötä tekevien pk-yritysten tukemiseen tähtäävään tutkimus- ja kehitysohjelmaan

KOM(2007) 514 lopullinen — 2007/0188 COD

(2008/C 224/04)

Euroopan unionin neuvosto päätti 11. lokakuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 172 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yhteisön osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden yhteiseen, tutkimus- ja kehitystyötä tekevien pk-yritysten tukemiseen tähtäävään tutkimus- ja kehitysohjelmaan

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 25. syyskuuta 2007 antaa asian valmistelun ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 28.–29. toukokuuta 2008 pitämäänsä 445. täysistunnossa (toukokuun 29. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Claudio **Cappellin** ja hyväksyi seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Päätökset ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK), joka tukee Eurostars-yhteisohjelman tavoitteita, painottaa, että pk-yritysten todellisiin innovaatiotarpeisiin sovitettujen ja uudelleen suunnattujen Euroopan unionin uusien tutkimus- ja kehityspolitiikkojen sekä innovaatiopolitiikkojen ja -ohjelmien käyttöön ottamisen yhteydessä on tarpeen ottaa huomioon se, että pienet ja keski-suuret yritykset (pk-yritykset) lukeutuvat eri kategorioihin, ovat eri kokoisia ja toimivat eri aloilla.

1.2 ETSK pitää tervetulleena jäsenvaltioiden ehdotusta ”tutkimus- ja kehitystyötä (t&k-työtä) tekevien pk-yritysten” tukemiseen tähtäävään Eurostars-yhteisohjelman hyväksymiseksi ja toteaa, että ohjelman pitäisi olla avoin kaikille pk-yrityksille, jotka ovat halukkaita osallistumaan innovaatioprosesseihin ja joilla on kotipaikka jossain ohjelmaan liittyvässä jäsenvaltiossa.

1.3 ETSK korostaa tarvetta tunnistaa sopivat välineet, joilla kaikki EUREKA-verkoston jäsenvaltiot, jotka eivät kuulu Eurostars-yhteisohjelman piiriin, saadaan osallistumaan ohjelmaan.

1.4 ETSK ilmaisee huolensa Eurostars-yhteisohjelman tukikelpoisuus-kriteeristä ⁽¹⁾, joka rajoittaa osallistumisoikeuden t&k-työtä tekeviin pk-yrityksiin, jotka ”käyttävät vähintään kymmenen prosenttia liikevaihdostaan tai kokopäiväisestä henkilöstöstään tutkimustyöhön”. Vaikka tämä vaatimus koskisi vain hanketta ehdottavaa t&k-työtä tekevää pk-yritystä eli hankkeen johtajaa, kyseisen t&k-työtä tekevän pk-yrityksen määritelmä perustuu kodifioituihin indikaattoreihin, ja siinä jätetään huomiotta niin sanotun ei-kodifioitun tiedon ⁽²⁾ (*non-codified knowledge*) eri tyypit, kun taas erittäin innovatiivisille prosesseille

luonteena on usein niin sanottu piilotieto ⁽³⁾ (*tacit knowledge*).

1.5 Tästä syystä ETSK painottaa periaatetta, jonka mukaan hanke-ehdotusten reilun kilpailun varmistamiseksi hankkeiden valintaperusteena pitäisi olla niiden sisällön laadukkuus, t&k-työtä koskeva johtamisosaaminen ja yhdenmukaisuus ohjelman tavoitteiden kanssa sulkematta kuitenkaan pois lukuisia innovatiivisia pk-yrityksiä, jotka haluavat osallistua Eurostars-ohjelmaan. Lisäksi tulisi varata rahoitusta koulutusohjelmiin, joilla asiantuntijajohtajille annetaan valmiudet siirtää teknologioita tehokkaasti tutkimuksesta markkinoitaviin tuotteisiin.

1.6 ETSK pyytää tässä yhteydessä, että Eurostars-yhteisohjelman asianmukaisten menetelmien mukaisesti perustetaan erityinen budjettikohta kansainvälisille aloitteille, joita jäsenvaltiot toteuttavat yhteistyössä pk-yritysjärjestöjen kanssa ja joilla voidaan tukea Eurostars-hankkeiden tuloksia koskevien pk-yrityksille suotuisien tietojen levittämistä pk-yrityksistä koostuvalle laajemmalle yleisölle. Toinen keino, jonka avulla voitaisiin lisätä kaikkien Eurostars-ohjelman menestyksestä kiinnostuneiden pk-yritysten sitoutumista, olisi perustaa yhteinen tietokanta ja monikielinen sektorin verkkopalvelu, jota pk-yritysjärjestöt ja työmarkkinaosapuolet edistäisivät.

1.7 ETSK korostaa olevansa huolestunut kriteereistä, joilla määrätään pk-yritysten rahoitusosuus hankkeen kokonaiskustannuksista t&k-työn osalta. On tärkeää selvittää, että pk-yritysten pitäisi Eurostars-yhteisohjelman mukaan vastata tällä hetkellä kollektiivisesti vähintään 50 prosentista hankkeen t&k-työhön liittyvistä kustannuksista. Koska tämä kriteeri sulkee ohjelman ulkopuolelle monta markkinaperustaista pk-yritystä, olisi harkittava rajan laskemista 25 prosenttiin Eurostars-ohjelman väliarvioinnin aikana. ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ <http://www.eurostars-eureka.eu>.

⁽²⁾ Hartmut Hirsch-Kreinsen, ”Low-Tech’ Innovations, Industry and Innovation”, helmikuu 2008.

⁽³⁾ Pilottihanke: <http://www.pilot-project.org>.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan mietintö A6-0064/2008 (tarkistukset ehdotukseen), 2008.

1.8 Asianomaisten jäsenvaltioiden ja EU:n kansallisten viranomaisten tulisi myöhemmin ottaa huomioon kansallisten pk-yritysjärjestöjen ja tutkimuksen muiden sidosryhmien ilmaiset huolenaiheet vaikutusten seurannan ja tulosten levittämisen eri vaiheiden aikana. EU:n neuvoo-antavan ryhmän pk-yrityksiin ja t&k-työhön kohdistamat säännölliset tarkastukset voisivat toimia jäsenvaltioiden ja muiden EU:n ja kansallisen tason viranomaisten teknisen kuulemisen pysyvänä välineenä. Tässä yhteydessä ETSK:n sisämarkkinoiden seurantar ryhmä voisi yhteistyössä eturyhmän ”pk-yritykset, käsiteollisuus ja vapaat ammatinharjoittajat” kanssa myös toimia neuvoo-antavan ryhmän konsultatiivisena jäsenenä valvonta-, täytäntöönpano- ja levittämävaiheen aikana.

1.9 ETSK painottaa, että Eurostars-yhteisohjelma olisi toteutettava avoimella ja epäbyrokrattisella tavalla, jotta pk-yritykset voisivat helpommin saada tietoja sekä osallistua ja erityisesti olla mukana seurannassa asiaan liittyvien kiinnostuneiden t&k-työtä tekevien virastojen kanssa. Hankkeiden rahoitus pitäisi vastavasti maksaa kertausmaksuna tai vaihtoehtoisesti kiinteämääräisenä maksuna, mikäli kertausmaksu on kansallisten ohjelmien rahoitussäännösten vastainen.

1.10 Jotta Eurostars-ohjelma voitaisiin panna täytäntöön tehokkaasti, alueellisia innovaatioverkostoja olisi vahvistettava siten, että ne voisivat tarjota keskitetyn palvelupisteen innovatiivisten pk-yritysten tueksi ja näin edistää niille t&k-työhön tarjolla olevan eurooppalaisen rahoituksen tehokasta saatavuutta. Esimerkiksi t&k-työtä tekeville pk-yrityksille tarkoitettuja erityisiä rahoitusohjelmia koskevan tietoisuuden lisäämiseksi olisi tiivistettävä EUREKA-verkostojen, muiden olemassa olevien julkisten ja yksityisten elinten sekä unionitason, kansallisten ja alueellisten pk-yritysjärjestöjen välistä yhteyttä ja koordinoitava sitä paremmin. Pk-yritysjärjestöjen kautta tulisi rahoittaa tapah- tumia, joilla lisättäisiin pk-yritysten ja asianomaisten järjestöjen tietoisuutta innovoinnin merkityksestä ja tärkeydestä sekä innovoinnin roolista EU:n tulevaisuudessa.

1.11 Eurostars-ohjelman puitteissa tehtyjä pk-yritysten hankkeiden valintoja koskevat sektorikohtaiset tulokset⁽⁵⁾ tulisi julkaista internetissä EUREKA:n sivuilla. Lisäksi tulisi julkaista luettelo parhaista ehdot täyttävistä ja sisällöltään erittäin innovatiivisista hankkeista, jotka eivät ole saaneet rahoitusta. Kyseinen luettelo osoittaisi kansallisille julkisille ja yksityisille sijoittajille, mahdollisen lisärahoituksen tarpeen.

1.12 Pk-yrityksistä ja tutkimus- ja kehitystyöpolitiikasta vastaavien jäsenvaltionviranomaisten ja EUREKA-verkoston välisen tehokkaan yhteistyön on oltava jatkuvaa ja sen on vastattava pk-yritysjärjestöjen ja laajempien sidosryhmien (muun muassa myös yksityisten ja julkisten tutkimuslaitosten) ilmaise- miin tarpeisiin. ETSK pyytää EU:n asianomaisia toimielimiä, jäsenvaltioita sekä Sloveniaa ja Ranskaa, kun ne toimivat EU:n puheenjohtajavaltiona, varmistamaan, että yhteistyö toteutetaan pk-yritysten odotusten ja ohjelman tavoitteiden mukaisesti.

1.13 ETSK kehottaa lyhentämään ehdotuksen jättämisen ja sitä koskevan EU:n hyväksymispäätöksen välistä pitkäa ajan- jaksoa, kun on kyse pk-yritysten t&k-työtä koskeviin rahoitusoh- jelmiin osallistumisesta ja Eurostars-yhteisohjelmasta, jotta pk- yrityksiä rohkaistaisiin ehdottamaan hankkeita.

(5) http://ec.europa.eu/research/sme-techweb/index_en.cfm?pg=results.

1.14 ETSK painottaa, että parantaakseen ja lisätäkseen t&k-työhön suunnatun rahoituksen hyödyntämistä pk-yrityksissä Euroopan komission olisi tutkittava mahdollisuutta siirtää seitsemännän puiteohjelman (PO7) ”Yhteistyö”-erityisohjelmassa (joka edustaa 15 prosenttia kuudennen puiteohjelman (PO6) ensisijaisen aihealueen budjetista) pk-yritysten saatavilla olevat käyttä- mättömät varat ”Valmiudet”-erityisohjelmaan (CRAFT jne.), joka kohdistuu tehokkaammin pk-yrityksiin.

1.15 ETSK pyytää, että enemmän huomiota kiinnitettäisiin sääntelystä pk-yrityksille aiheutuviin suhteettomiin rasitteisiin, jotka saattavat olla jopa kymmenkertaisia suurten yritysten rasitteisiin verrattuna⁽⁶⁾. Hallinnointikustannusten vähentäminen ja hakumenettelyn yksinkertaistaminen on toivottavaa niiden pk-yritysten osalta, jotka osallistuvat ohjelmiin muiden eurooppalaisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. ETSK haluaisi myös löytää ratkaisun teollis- ja tekijänoikeuksia ja eurooppalaisia patenteja⁽⁷⁾ koskevaan kysymykseen, sillä niiden saralla vallitseva nykyinen tilanne hankaloittaa kilpailua ja innovaatioita Euroopassa. Lisäksi käytettävissä oleva patentointimenettely ja teollis- ja tekijänoikeudet⁽⁸⁾ voidaan myös katsoa tärkeiksi muiksi kuin monetaarisiksi omaisuuseriksi, kun kyseessä on kansainvälisiin hankkeisiin osallistuvien yritysten kumppanuus- suhteiden vahvistaminen.

2. Lausunnon tausta

2.1 EU:n valtioiden ja hallitusten päämiehiä vuonna 2000 hyväksymässä pienyrityksiä koskevassa eurooppalaisessa perus- kirjassa sovittiin, että pienyrityksiä on pidettävä tärkeimpinä innovaatioiden, työllisyyden sekä sosiaalisen ja paikallisen integroitumisen edistäjänä Euroopassa.⁽⁹⁾ Lisäksi komissio ilmoitti lokakuussa 2007 valmistelevalsa aloitetta ”Small Business Act for Europe” (SBA)⁽¹⁰⁾, jossa määritellään toimenpiteet yrittäjyyden, yrityskulttuurin ja toimivallan käytön edistämiseksi.⁽¹¹⁾ Vuoden 2008 mittaan komissio aikoo myös tutkia pk-yrityksiin liittyviä erilaisia aloitteita⁽¹²⁾ lisätäkseen näiden yritysten osallistumista EU:n ohjelmiin.

2.2 Näistä lähtökohdista syntyi ehdotus erityiseksi Eurostars-yhteisohjelmaksi. Ohjelma perustuu Euroopan yhteisön perustamis- sopimuksen 169 artiklaan, ja se on kohdistettu ja suunniteltu täydentämään seitsemännän puiteohjelman ”Pk-yrityksiä hyödyttävä tutkimus” -aloitetta. Eurostars-ohjelmaa hallinnoi EUREKA, ja se käynnistettiin yhdessä 22 jäsenvaltion ja viiden muun EUREKA-maan kanssa (Islanti, Israel, Norja, Sveitsi ja Turkki). Nykyisin Eurostars-ohjelmaan osallistuu 30 valtiota:

(6) ”Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs”, Euroopan komissio, toukokuu 2007, yritystoiminnan ja teollisuuden pääosa-

(7) ”The Cost Factor in Patent Systems”, Université Libre de Bruxelles, Working Paper WP-CEB 06-002, Bryssel 2006, katso alkaen s. 17.

(8) Patenttijärjestelmän kehittäminen Euroopassa: KOM(2007) 165 lopul- linen.

(9) ”Pienyrityksiä koskeva eurooppalainen peruskirja”, Santa Maria de Feir- assa 19. ja 20. kesäkuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmien liite III.

(10) ”Pienet ja keskiuuret yritykset avainasemassa kasvun ja työllisyyden edistämiseksi — nykyaikaisen pk-yrityspolitiikan puolivälitarkastelu”, KOM(2007) 592 lopullinen, 04.10.2007.

(11) Luc Hendrickx, ”UEAPME expectations on the proposal for a European Small Business Act”, 14.12.2007.

(12) http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm.

Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Islanti, Israel, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Turkki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

2.3 Seitsemänten puiteohjelmaan sisällytettiin monia kuudennen puiteohjelman⁽¹³⁾ arvioinnin yhteydessä ehdotettuja toimenpiteitä, jotta politiikkoja voitaisiin lähentää pk-yritysten eduksi. Seitsemäs puiteohjelma sisältää pk-yrityksiä koskevan strategian, johon kuuluu sekä laadullisia että määrällisiä toimenpiteitä toiminnan kannustamiseksi niin kansallisella kuin alueellisellakin tasolla. Sen tavoitteena on luoda osaamiskeskittymiä ja yritysverkostoja, parantaa tietotekniikkaa käyttävien pienten yritysten yleiseurooppalaista yhteistyötä, levittää yhteistyösopimuksia koskevia parhaita käytänteitä ja tukea pienten yritysten yhteistyötä.⁽¹⁴⁾

2.4 Euroopan unionissa rekisteröidyt 23 miljoonaa pk-yritystä muodostavat 99 prosenttia kaikista Euroopan liikeyrityksistä ja kaksi kolmasosaa Euroopan liikevaihdosta. Lisäksi ne tukevat kestävä kehityksen avaintekijöitä.⁽¹⁵⁾ Yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi niiden toimintaa on kuitenkin järjeistettävä ja ne on järjestettävä uudelleen siten, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, joka on riittävä siihen, että ne voivat hyödyntää erityisten riskipääomarahastojen, tiedepuistojen, yrityshautomoiden ja alueellisten innovaatiopolitiikkojen kehitystä.⁽¹⁶⁾

2.5 Lisäksi *Flash Eurobarometer* -kysely korostaa, että heikosti yrittäjähenkisten Euroopan kansalaisten riskinottohaluttomuus voi hankaloittaa pk-yritysten kasvua.⁽¹⁷⁾ Tästä syystä on erityisen tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin yrittäjien ammatillisen imagon parantamiseksi ja yleisön tietoisuuden lisäämiseksi yrittäjien avainroolista innovaatioiden, taloudellisen kehityksen ja yleisen hyvinvoinnin kannalta. Lissabonin sopimuksen tavoitteet voidaan saavuttaa ainoastaan sellaisen vastuullisen, energisen ja kekseliään yrittäjyyden avulla, joka saa kehittyä vapaasti.⁽¹⁸⁾

2.6 Erityiset toimenpiteet, joihin jäsenvaltiot ryhtyvät pk-yritysten tukemiseksi, eivät kuitenkaan aina edistä ja tue kansainvälistä tutkimusyhteistyötä ja teknologian siirtoa. Markkinoilla tapahtuneiden muutosten ja arvoketjujen kansainvälistymisen valossa eurooppalaisten pk-yritysten on nyt mukauduttava voimakkaaseen globaaliin kilpailuun osallistumalla pysyviin

⁽¹³⁾ ETSK:n EUVL C 234, 22.9.2005, s. 14 antama lausunto, "UEAPME Position Paper on a Successor to the 6th Framework Programme for R&D", 01/2005.

⁽¹⁴⁾ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle — "Pienet ja keskiuuret yritykset avainasemassa kasvun ja työllisyyden edistämisessä — nykyaikaisen pk-yrityspolitiikan puolivälitarkastelu", KOM(2007) 592 lopullinen, 4.10.2007.

⁽¹⁵⁾ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle — "Yhteisön Lissabon-ohjelman täytäntöönpano: Pk-yritysten kasvun rahoittaminen — enemmän eurooppalaista lisäarvoa", KOM(2006) 349 lopullinen, 29.6.2006.

⁽¹⁶⁾ Komission tiedonanto — "Tiede ja teknologia Euroopan tulevaisuuden avaintekijöinä — suuntaviivoja unionin tutkimusrahoituspolitiikalle", KOM(2004) 353 lopullinen, 16.6.2004.

⁽¹⁷⁾ "Observatory of European SMEs", Flash Eurobarometer -kysely numero 196, toukokuu 2007.

⁽¹⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Panostaminen osaamiseen ja innovointiin", EUVL C 256, 27.10.2007, s. 8.

innovaatioprosesseihin yhä laajemmassa kansainvälisessä kontekstissa. Eurostars-yhteisohjelman tulisi palkita pk-yritykset ja julkiset ja/tai yksityiset tutkimuslaitokset, jotka pyrkivät erityisesti tukemaan t&k-hankkeita, levittämään niiden tuloksia ja osaltaan edistämään tiedon saatavuutta. Sen tulisi erityisesti palkita hankkeet, joihin liittyy laitoksia ja ryhmiä ja/tai yksittäisiä pk-yrityksiä, jotka eivät tavallisesti osallistu näihin ohjelmiin tai joilla on vaikeuksia osallistua niihin. ETSK pitää erittäin tärkeänä laajentaa Eurostars-yhteisohjelmaan osallistuminen kaikkiin EUREKA:n jäsenmaihin — erityisesti niihin, jotka ovat vasta liittyneet EU:hun ja voivat hyötyä rajanylittävistä lähestymistavoista.

2.7 Eurostars-yhteisohjelman kohteena ovat tutkimus- ja kehitystyötä tekevät pk-yritykset ja erityisesti markkinasuuntautuneet t&k-hankkeet sekä usean osapuolen yhteiset kansainväliset hankkeet (vähintään kaksi itsenäistä osallistujaa eri osallistujavaltioista). Ohjelman tärkeä ominaisuus on alhaalta ylöspäin rakentuva lähestymistapa, joka mahdollistaa t&k-työtä tekevien pk-yritysten suuremman osallistumisen ja yritysten strategisten innovointien toteuttamisen. Näissä olosuhteissa pk-yritykset ovat hallitsevassa asemassa ja ne pystyvät vaikuttamaan meneillään olevien tutkimusten tuloksiin kaupallisten mahdollisuuksien mukaisesti.

3. Eurostars-yhteisohjelman tavoitteet

3.1 Yhteisön perustamissopimuksen 169 artiklan mukainen osallistuminen tutkimus- ja kehitysohjelmiin viittaa siihen, että osallistuvat EU:n jäsenvaltiot yhdistävät kansalliset tutkimusohjelmansa sitoutumalla yhteiseen tutkimusohjelmaan. Komissio on tunnistanut neljä potentiaalista aloitetta 169 artiklan muodostaman oikeusperustan pohjalta. Yksi näistä on Eurostars, yhteinen tutkimusohjelma pk-yrityksille ja näiden kumppaneille.

3.2 Eurostars-ohjelma koostuu yhden tai useamman ohjelmaan osallistuvassa jäsenvaltiossa perustetun ja t&k-toimintaa aktiivisesti harjoittavan pk-yrityksen ehdottamista hankkeista. Hankkeita voidaan toteuttaa millä tahansa tieteen tai teknologian alalla (mutta niillä on oltava siviilitarkoitus). Hankkeiden on perustuttava yhteistyöhön, ja yhteistyötä edellytetään vähintään kahden sellaisen Eurostars-ohjelmaan osallistuvan valtion välillä, jotka toimivat tutkimuksen, teknologian kehityksen, demonstroinnin, koulutuksen ja merkityksellisten tietojen levityksen alalla. Pk-yritysten luonteen mukaisesti hankkeen elinkaari on lyhyt. Hankkeen enimmäiskesto on kolme vuotta, ja kahden vuoden sisällä hankkeen päättymisestä tutkimuksen kohteena olleen tuotteen on oltava valmis tuotavaksi markkinoille.

3.3 Eurostars-yhteisohjelmalla voi olla merkittävä vipuvaikutus yhteisön rahoitukseen: jäsenvaltiot ja viisi muuta EUREKA-maata (Islanti, Israel, Norja, Sveitsi ja Turkki) rahoittavat ohjelmaa 300 miljoonalla eurolla. Tähän tulee lisäksi yhteisön osuus, joka on suuruudeltaan kolmannes jäsenvaltioiden rahoituksesta, jolloin ohjelman julkinen rahoitus on yhteensä 400 miljoonaa euroa. Jos hankkeiden rahoitusosuuden

oletetaan olevan noin 50–75 prosenttia, Eurostars voisi koota lisäksi 133–400 miljoonaa euroa yksityistä rahoitusta ohjelman keston ajaksi (vipuvaikutus). Odotettu osallistuminen on laskettu olettaen, että jokaisen Eurostars-hankkeen keskimääräiset kustannukset ovat 1,4 miljoonaa euroa. Kun keskimääräinen rahoitusosuus on 50 prosenttia, julkinen rahoitusosuus on 0,7 miljoonaa euroa kohden ja ohjelman kokonaisbudjetti on noin 400 miljoonaa euroa, rahoitus voidaan myöntää yhteensä 565 hankkeelle.

3.4 Näin ollen yhteisön osuus täyttää rahoituksessa olevan aukon t&k-työn aikaisessa vaiheessa, jolloin innovatiivisiin toimiin liittyy suhteellisen suuri riski, ja ne saattavat epäonnistua pelkästään yksityisten sijoittajien houkuttelemisessa. ⁽¹⁹⁾ Yhteisön osallistuminen Eurostars-ohjelman julkiseen rahoitukseen rohkaisee yhä useampia t&k-työtä tekeviä pk-yrityksiä hakemaan yksityisiä sijoituksia innovatiivisten tuotteiden tai palvelujen kehittämiseksi.

3.5 Rahoitukseen liittyen on pohdittava mahdollisuutta luoda verohelpotuksia pk-yritysten jäsenvaltioissa tekemille investoinneille. Tämä houkuttelisi sijoittajia pahimmassakin tapauksessa, sillä ne hyötyisivät vähintään kyseisistä veroeduista. Pk-yrityksille syntynyt etu on vaihtoehtoinen rahoitusmuoto.

3.6 On kuitenkin olemassa huoli siitä, että useat pk-yritykset saattavat olla estyneitä osallistumaan kilpailukykyisiä innovaatioita koskevaan EU:n aloitteeseen. Eurostars-ohjelman tukikelpoisuus-kriteerin mukaan hanketta ehdottavien tutkimustyötä tekevien pk-yrityksien on käytettävä vähintään 10 prosenttia liikevaihdostaan tai kokopäiväisestä henkilöstöstään tutkimustyöhön. Vaikka vaatimus kohdistettaisiin pelkästään hanketta johtavaan kumppaniin, se saattaa estää monia pieniä yrityksiä ehdottamasta innovatiivisia hankkeita. Tämän seurauksena ohjelma saattaa houkuttaa ainoastaan jo vakaita huipputeknologian alalla toimivia yrityksiä, jotka voisivat hyödyntää muita sopivampia rahoituskeinoja.

3.7 Lisäksi joissakin EU:n jäsenvaltioissa t&k-työn kustannukset on hyvin usein sisällytetty muihin toimintakustannuksiin, eikä niitä sen vuoksi voi määrittää erikseen. ⁽²⁰⁾ Näin ollen OECD:n määritelmän mukaiset t&k-työtä koskevat indikaattorit eivät täysin sovellu pienten innovatiivisten yritysten arviointiin, koska ne eivät kata ei-kodifioituksi tiedoksi kuvailtuja toimia, joita on vaikea mitata. ⁽²¹⁾

3.8 OECD luokittelee korkean teknologian sektoriksi alat, joilla t&k-työn osuus on vähintään neljä prosenttia liikevaihdosta. Tämä sektori muodostaa jopa hyvin kehittyneissä taluksissa noin kolme prosenttia BKT:stä, mikä tarkoittaa, että

⁽¹⁹⁾ "Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity" -tutkimus vuodelta 2004.

⁽²⁰⁾ "The 2007 EU R&D Investment Scoreboard", s. 20, Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus (JRC) ja tutkimuksen pääosasto (DG RTD).

⁽²¹⁾ H. Hirsch-Kreinsen, "Low-Technology: A forgotten sector in innovation policy, Faculty for Economics and Social Sciences", University of Dortmund, 15.3.2006; EU-maiden pienten ja keskisuurten yritysten järjestö UAPME, "Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs", 27.10.04.

97 prosenttia kaikista taloudellisista toimista ja suurin osa innovaatioprosesseista tapahtui sektoreilla, jotka OECD määrittelee keskikorkean teknologian aloiksi tai matalan teknologian aloiksi. ⁽²²⁾ Luvut viittaavat siihen, että suuri määrä innovatiivisia yrityksiä suljettaisiin pois, mikäli rahoitusohjelman tukikelpoisuus-kriteerin t&k-työtä koskeva raja asetetaan 10 prosenttiin. Näin ei puolestaan saada aikaan positiivista suhtautumista innovaatioihin eurooppalaisen aloitteen ytimessä.

3.9 Näin ollen ETSK on sitä mieltä, että hankkeet pitäisi valita niiden laadukkuuden ja ohjelman tavoitteiden noudattamisen perusteella ja että t&k-työtä koskevasta 10 prosentista rajasta tulisi luopua.

3.10 Toinen Eurostars-ohjelman edellytys on se, että osallistuvan t&k-työtä tekevän pk-yrityksen pitäisi pystyä toteuttamaan suurin osa t&k-toimista. Yhteistyötä muiden kumppaneiden — kuten muiden pk-yritysten, paikallisten klustereiden, ohjelman tavoitteet jakavien suurten yritysten, tutkimuslaitosten tai yliopistojen — kanssa ei saisi sulkea pois. Lisäksi osaamiskeskittymä-ajatukseen tulisi myös sisältyä t&k-pohjaisten pk-yritysten sijoittaminen yliopistojen ja korkea-asteen oppilaitosten kampuksille, jotta näiden tahojen keskinäistä vuorovaikutusta voidaan lisätä molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla.

3.11 Kun ajatellaan Eurostars-ohjelmaan osallistuvien innovatiivisten pk-yritysten rahoitusosuutta, on tärkeää selvittää, että juuri t&k-työtä tekevien pk-yritysten on kollektiivisesti vastattava vähintään 50 prosentista hankkeen t&k-toimien kustannuksista. Tämä kriteeri saattaa kuitenkin sulkea pois monia markkina-suuntautuneita pk-yrityksiä. Näin ollen olisi harkittava tämän rajan laskemista 25 prosenttiin Eurostars-ohjelman väliarvioinnin yhteydessä. ⁽²³⁾

3.12 Suhdetta kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelman kattamiin muihin rahoitusvälineisiin on edelleen selvennettävä. Rahoitusohjelma on muutettava joustavammaksi ja räätälöitävä paremmin pk-yritysten tarpeisiin ottaen samalla huomioon takuurahastoon liittyvät positiiviset kokemukset tutkimus- ja kehitystoimen osalta, jotta yritykset voisivat hyödyntää pidemmän tähtäimen liiketoiminnan näkökulmaa.

3.13 Paremmat sääntelypuitteet sekä pk-yritysjärjestöjen ja laajempien sidosryhmien järjestelmällinen kuuleminen auttavat vähentämään toimintakustannuksia ja riskejä, kasvattamaan tuottoja, lisäämään riskipääomavirtoja ja tehostamaan riskipääomamarkkinoiden toimintaa. Tästä on hyötyä etenkin innovatiivisille pk-yrityksille. Rahoitus täydentää julkista tukea prosessin hyvin aikaisissa vaiheissa (siemenvaihe), joissa pyritään muuttamaan tutkimustulokset kaupalliseksi tuotteeksi.

⁽²²⁾ "Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs", EU-maiden pienten ja keskisuurten yritysten järjestö UEAPME, 27.10.2004.

⁽²³⁾ Euroopan parlamentin mietintö Euroopan väestönkehityksestä, teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta, A6-0064/2008.

3.14 Komissio on sitoutunut edistämään toimia pääomasijoitusrahastojen rajat ylittävien sijoitusten lisäämiseksi. ⁽²⁴⁾ Euroopan riskipääomamarkkinat ovat pirstoutuneet, ja ne käsittävät tällä hetkellä 27 erilaista toimintaympäristöä. Tällä on haitallinen vaikutus sekä varojen keräämiseen että sijoittamiseen.

3.15 Tästä syystä tarvitaan parempaa ympäristöä riskipääomasijoituksille ja jäsenvaltioiden luomia kannustimia, jotta yksityiset sijoittajat saadaan osallistumaan kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön ⁽²⁵⁾ ja jotta voidaan edistää pk-yritysten yritystuki- ja palveluja, joiden tavoitteena on käynnistysvaiheesta menestyksekkäästi selviytyneiden yritysten tukeminen.

4. Eurostars-yhteisohjelman koordinoinnin parantaminen

4.1 Eurostars-ohjelman tavoitteena on auttaa pk-yrityksiä missä tahansa teknologisissa tai teollisissa, oikeudellisissa tai organisointiin liittyvissä puitteissa, joita tarvitaan jäsenvaltioiden laaja-alaisen eurooppalaisen yhteistyön aikaansaamiseksi soveltavan tutkimuksen ja innovaatioiden alalla. Se parantaa t&k-työtä tekevien pk-yritysten valmiuksia tuoda markkinoille uusia ja kilpailukykyisiä tuotteita, prosesseja ja palveluja.

4.2 Hankkeen kansainvälistymisen avulla voidaan välttää päällekkäiset innovaatioponnistelut. Sen pitäisi olla mahdollisuus omaksua yhteisiä politiikkoja ja soveltaa nopeutettua toimintaa hallinnollisten rasitteiden vähentämiseksi. ⁽²⁶⁾ Eurostars-ohjelman avulla voidaan rohkaista monia pk-yrityksiä hyödyntämään kansainvälistä yhteistyötä edellyttäen, että ne pystyvät

ehdottamaan hanketta ja hallinnoimaan sitä suoraan. Osallistuminen yhteisiin hankkeisiin ja huippuosaamisverkot tulisi kuitenkin suunnitella huolellisesti, jotta hankkeisiin osallistuminen olisi tasapainoista.

4.3 T&k-toimien tukemisen lisäksi on harkittava tapoja, joilla hallitukset voivat tukea innovaatioita suoremmin tarjoamalla asianmukaisen infrastruktuurin. Tutkimusta tekevien "laitosten" yhteisö on hyvin suuri, ja sen jäsenten tehtävänä on tukea erityisesti pk-yritysten innovaatioita. Osa näistä tahoista voi olla yhdistyksiä tai tutkimusyhtiöitä. Lisäksi on olemassa tiedepuistoja ja "tiedekauppoja" (*science shops*), yrityshautomoita, alueellisia ja paikallisia valtionhallinnon elimiä ja tiedonsiirto-organisaatioita, jotka antavat tärkeää tukea nuorille huipputeknologian alalla toimiville pk-yrityksille ja jopa perinteisemmille pk-yrityksille, jotka harkitsevat siirtymistä innovaatioihin perustuviin strategioihin. Slovenian ja Ranskan pitäisi EU:n puheenjohtajavaltiona toimiessaan seurata sitä, miten Eurostars-ohjelman koordinaatio voitaisiin järjestää EU:n tasolla ja kansallisella tasolla, ohjata se optimaaliselle tasolle ja välttää toimien päällekkäisyys ja sekaannusten riski nykyisten pk-yritysjärjestöjen keskuudessa.

4.4 ETSK on myös useaan otteeseen suositellut, että suurempi osa EU:n rakennerahastojen varoista käytettäisiin yhteisten tieteellisten infrastruktuurien kehittämiseen ja räätälöitäisiin erityisesti pk-yritysten tarpeisiin. Euroopan investointipankin rahoituksen käyttäminen tähän tarkoituksen voisi myös olla erittäin hyödyllistä. ⁽²⁷⁾

Bryssel 29. toukokuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁴⁾ Komissio ehdottaa toimia pääomasijoitusrahastojen rajat ylittävien sijoitusten lisäämiseksi. IP/08/15, 7.1.2008.

⁽²⁵⁾ "Pk-yritysten kasvun rahoittaminen — enemmän eurooppalaista lisäarvoa", KOM(2006) 349 lopullinen, 29.6.2006.

⁽²⁶⁾ Euroopan komission ehdotukset hallinnollisten rasitteiden vähentämiseksi vuonna 2008, MEMO/08/152, 10.3.2008.

⁽²⁷⁾ ETSK:n lausunnot (EUVL C 65, 17.3.2006) ja EUVL C 256, 27.10.2007, s. 17.